כת בבא בתרא- פ"ג משנה א-ג:

קת הַבָּתִּים וְהַבּוֹרוֹת וְהַשִּׂיחִין וְהַמְּעָרוֹת וְהַשּׁוֹבָכוֹת וְהַמִּרְחָצָאוֹת וּבֵית הַבַּדִּין וּבֵית הַשְּׁלָחִין וְהָעֲבָדִים וְכ
פָרוֹת תְּדִיר, חֶזְקָתָן שָׁלֹשׁ שָׁנִים מִיּוֹם לְיוֹם. שְׂדֵה הַבַּעַל חֶזְקָתָהּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְאֵינָהּ צְרִיכָה מִיּוֹם לְיוֹם, רַבִּי י
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים בָּרִאשׁוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה בָּאַחֲרוֹנָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ בָּאֶמְצַע, הָרֵי שְׁמוֹנֶה עָשָׂר חֹדֶשׁ. רַבִּי עֲקִיבָא
בָּרִאשׁוֹנָה וְחֹדֶשׁ בָּאַחֲרוֹנָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ בָּאֶמְצַע, הָרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר חֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, בַּמֶּה
ם, בִּשְׂדֵה לָבָן. אֲבָל בִּשְׂדֵה אִילָן, כָּנַס אֶת תְּבוּאָתוֹ, מָסַק אֶת זֵיתָיו, כָּנַס אֶת קַיְצוֹ, הָרֵי אֵלּוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים:
ש אֲרָצוֹת לַחֲזָקָה, יְהוּדָה וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְהַגְּלִיל. הָיָה בִּיהוּדָה וְהֶחֱזִיק בַּגְּלִיל, בַּגְּלִיל וְהֶחֱזִיק בִּיהוּדָה, אֵינָהּ חֲ
עִמּוֹ בַּמְּדִינָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּהֵא בְּאַסְפַּמְיָא, וַיַּחֲזִיק שָׁנָה, וַיֵּלְכוּ וְיוֹדִיעוּ
לְשָׁנָה אַחֶרֶת:
חֲזָקָה שֶׁאֵין עִמָּהּ טַעֲנָה, אֵינָהּ חֲזָקָה. כֵּיצַד, אָמַר לוֹ, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שֶׁלִּי. וְהוּא אָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא אָמַר
עוֹלָם, אֵינָהּ חֲזָקָה. שֶׁמָּכַרְתָּ לִי, שֶׁנָּתַתָּ לִי בְּמַתָּנָה, אֲבִיךָ מִכָּרָהּ לִי, אֲבִיךָ נְתָנָהּ לִי בְּמַתָּנָה, הָרֵי זוֹ חֲזָקָה. וְהַבָּ
אֵינוֹ צָרִיךְ טַעֲנָה. (הָאֲמֻנִין) וְהַשֻּׁתָּפִים וְהָאֲרִיסִין וְהָאַפּוֹטְרוֹפִּין, אֵין לָהֶם חֲזָקָה. אֵין לָאִישׁ חֲזָקָה בְּנִכְסֵי אִשְׁ
חֲזָקָה בְּנִכְסֵי בַּעְלָהּ, וְלֹא לָאָב בְּנִכְסֵי הַבֵּן, וְלֹא לַבֵּן בְּנִכְסֵי הָאָב. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּמַּחֲזִיק, אֲבָל בְּנוֹתַ
ן שֶׁחָלְקוּ, וְהַמַּחֲזִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר, נָעַל וְגָדַר וּפָרַץ כָּל שֶׁהוּא, הָרֵי זוֹ חֲזָקָה:

מוד בבלי מסכת ב"ב דף נב:

דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו': אטו כל הני דאמרינן לאו
קה נינהו חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון
אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון נותן מתנה
ן שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דלמקני בעלמא הוא נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה
ם שם:
דברים אמורים - דבעינן ג' שנים:
ה שיש עמה טענה - כלומר ערעור:
חזקה שאין עמה טענה - שבעל הקרקע מודה לו ליטלה כגון נותן מתנה כו' כיון דנעל
רץ כל שהוא בפני עדים הויא חזקה לקנות שלא יוכל לחזור עוד זה בזה:

3- משנה
קידושין
משנה ה':

נכסים ש
אחריות
בכסף
ובחזקה:

טרס הביאורים (לרב משה שמואל שפירא) ב"ב סימן יז':

האי גאון ז"ל כתב בספר המקח שער יג' שער הג' בקנין חזקה ז"ל, לא קני אינש בחזקה אלא קרקע וע
ינן נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף שטר וחזקה ועוד גרסינן עבד כנעני נקנה וכו' ובחזקה.
קת לשני פנים, יש חזקה שאין אדם קונה את הקרקע אלא בשלוש שנים וזו היא חזקה שיש עמה
כר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי צריך שיביא לוקח ראיה שאכלה שלוש שנים וטענת המוכר
חזקה שהיא ברצון שניהם שזה מוכר וזה לוקח ואין טענה בניהם אם נעל גדר ופרץ בפניו כל שהוא
אחד מהם לחזור לאו כל כמיניה כדגרסינן חזקת הבתים וכו' חזקתן שלש שנים מיום ליום, ועוד גרס
ק אבל נותן מתנה וכו' נעל גדר וכו' הוי חזקה, ואמרינן עלה אטו כל הני דאמרינן לאו חזקה היא הכי ק
ה שיש עמה טענה וכו' אבל חזקה שאין עמה טענה דלמקני בעלמא קבעי נעל וגדר ופרץ ה"ז חזקה, ע
ז"ל ז"ע.
מבואר בדברי רה"ג ז"ל חידוש גדול דדין חזקה ג"ש ה"ה בכלל מתניתין דקרקע נקנית בחזקה ומדין
שכתב באר היטב דחזקה זו הכתובה במתניתין דנכסים שיש להם אחריות נקנין בחזקה מתחלקת
שאין אדם קונה את הקרקע אלא בשלוש שנים וזו חזקה שיש עמה טענה וקונה את הקרקע לדחות לכ
ה טענה, וחזקה בלי טענה למיקני בעלמא שלא יוכלו לחזור וקונה לאלתר, ובנעל גדר פרץ הרי זה ח
יא שמתחלקת בשני פנים אלו.
לדבריו הא כתב שהוא ממתניתין והגמ' לחלק בנייהו דתנן בד"א במחזיק אבל בנעל וכו' הרי זה חזקה
לאו חזקה נינהו, והרי דפריך דגם חזקת ג"ש דמתניתין בכלל ה"ז חזקה דנעל גדר ופרץ נינהו. וס"ל
יא דגמרא אינו חוזר לחלק בעיקר שם ודין החזקה בין חזקת ראיה לקנין, דא"כ בא ל"ש לומר
הו אחרי דלאו מחדא עניינא הם כלל, ומהיכי תיתי נצריך בחזקת קנין ג"ש ומ"ש מכל קניינים שקונה
ן לא היה טועה בכך וידע דמתניתין איירי בקנין חזקה וכדתנן נעל וכו' הר"ז חזקה. אלא ודאי דהכ
דקנין נינהו, ואינו חולקין אלא בבד"א שקניין החזקה מתחלקת בשני פנים, דחזקה שיש עמה טע
לקנות לסלק טענת המוכר וחזקה דלמיקני בעלמא החזיק לקנות לאלתר.

5- המדות לחקר ההלכה (לרב משה אביגדור עמיאל) מציאות ודין אות ז':

ואמנם מעצם הכלל הגדול, שספק ממונא לקולא וספק איסורא לחומרא, יש ללמוד שיש דיון ממוני לחוד ודיון איסור לחוד, ואין הדיון הממוני בא רק מצד האיסור שיש בזה. ועל כורחך שיש מושג בעלות גם בלי האיסור של לא תגזול הקשור בזה.

כי כבר הבאנו במק"א ובייחוד במידת "סבה ומסובב ועצם הסתעפות", כי על הקושיה הקדומה: מדוע אנו אומרים ספק ממונא לקולא ואין אנו באים בזה מצד ספק איסור של תגזול?- הנה התירוץ המתאים ביותר הוא , שבכל הספקות אנו מביטים על עיקר הספק ולא על הדברים המסתעפים ממנו, והאיסור של לא תגזול הוא רק דבר המסתעף מהממון אכן זה גופא כבר מחייב את ההנחה היסודית שיש מושג ממוני לחוד, כלומר שיש מושג הבעלות גם בלי האיסור המסתעף מזה. כי אם נגיד שכל מושג בעלות בא מה"לא תגזול" הלא יוצא ההפך, שגם בספקא דממונא הספק ממון מסתעף מספק איסור.

מכן ראיה שגם המושג חיוב שיש בממון הוא מושג עצמי לחוד והמצווה שיש בזה היא רק מסתעפת מזה, שהמצווה באה לאדם שימלא החיוב הזה שכן כל דיני ממונות סובבים או על יסוד של בעלות – אם יש בעלות לזה או לזה – או על יסוד של חיוב. וביסודם יש או איסור או מצווה, בנוגע לבעלות האיסור של לא תגזול בנוגע לחיובים המצווה של פריעת חוב, וכמו שהבעלות היא מושג עצמאי והאיסור רק מסתעף מזה, ככה גם כן מושג החיוב הוא מושג החיוב הוא מושג עצמאי שהמצווה רק מסתעפת מזה, כנ"ל.

והראיה שכמו שבספקות הנוגעים לבעלות אמרינן ספק ממונא לקולא ככה גם כן בספקות הנודעים לחיוב אמרינן ספק חיוב פטור. ואין אנו באים בזה מטעם ספק מצוות עשה שלחומרא אזלינן, ועל כן גם כן מפני שהמצווה היא רק בבחינת הדבר המסתעף, ומכאן שוב ההוכחה שיש מושג חיוב עצמאי גם בלי המצווה הכרוכה בזה.

וכל אלה הדברים מחזקים את הנחתנו הכללית שגם המושג בעלות וגם המושג חיוב המה מושגים מציאותיים כשהם לעצמם ושהתורה נתנה תוקף למציאותיו הללו על ידי האיסור והמצווה הנ"ל

והמושג המציאותי שיש בזה הוא המושג של "והארץ נתן לבני אדם" – וגם הבעלות וגם החיובים הם מתוך הסכמה כללית של בני אדם, ומובא בתוספות ב"מ שגם דיני השומרים השונים הם מתוך שהתורה ירדה לסוף דעתם של בני האדם. וזהו מה שאנחנו אומרים בב"ק (ו:) שעל המוציא מחברו עליו הראיה אין אנו צריכים לקרא כי סברא היא: "מאן דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא" כלומר: שכמו שכל דיני בעלות והחיובים בעיקרם באים על יסוד של דעת בני אדם, ככה גם כן הדבר שהמוציא מחברו עלי והראיה הוא גם כן מיוסד על הסברא הכללית של בני אדם, באופן שגם הכלל של המוציא מחברו עליו הראיה אין זה בבחינת דין אלא בבחינת מציאות, כנ"ל

-הסבר ע"פ הנ"ל "חזקה מה שתחת יד האדם שלו".

- איך עוברת בעלות על מטלטלין מאדם לאדם?

* מה מאיר ההדגל כן כשן קיבל לכשן מטלטלין?